

межах дій запроваджених Організацією Об'єднаних Націй, Радою Європи, Інтерполом, Міжнародним валютним фондом, Світовим банком та іншими міжнародними інституціями.

Аналіз особливостей боротьби з корупційними злочинами в окремих країнах Європейського Союзу дозволяє сформулювати уявлення про основи передової національної антикорупційної стратегії, розвиток якої необхідний в сьогоденні України:

- політична воля вищого керівництва держави до боротьби з корупцією і сформована на її основі єдина державна політика в області боротьби з корупцією, яка б включала комплекс заходів державного, політичного, економічного, соціального і правового характеру;

- організований контроль з боку громадського суспільства та ЗМІ за всією системою державного адміністрування (неодмінною умовою для цього є створення атмосфери прозорості) і забезпечена можливість порушення в цих рамках кримінального переслідування правопорушників;

- реальна незалежність судової влади;

- реальна економічна свобода (яка не має нічого спільного з таким явищем як втрата управлінської керованості з боку держави та «економічний хаос»);

- жорстка підзвітність осіб, які наділені владними повноваженнями, перед реально незалежним органом, що здійснює моніторинг чистоти діяльності державних службовців, а також наділений повноваженнями по притягненню до відповідальності посадовців незалежно від їх місця в ієрархічній структурі влади.

Україна вже напрацювала правову та економічну основу для боротьби з корупцією, створила незалежні антикорупційні органи, як імають певний кредит довіри з боку суспільства. Наша держава, що розташована на межі із Заходом не може залишитися осторонь процесів боротьби з корупцією в країнах ЄС. В той же час Україні потрібно активніше врахувати позитивний досвід антикорупційної діяльності європейських країн у практичній роботі з викоринення цих ганебних явищ, адаптувавши до вітчизняних реалій та специфіки обстановки на сучасному етапі розвитку країни.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ ПІДПРИЄМСТВ

Чех Н. О., канд. екон. наук., Хохлов Р. О., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.

В сучасних розвинених ринкових умовах інформаційні ресурси являються дуже цінним об'єктом і потребують надійного захисту. Усвідомлюючи невпинний економічний розвиток, розуміючи зростаючу необхідність у досягненні переваги на ринку, потребу у знаннях про джерела

загроз, порушників і потенційних збитків, суб'єкти господарської діяльності повинні значну увагу приділяють створенню системи охорони та захисту своїх інформаційних ресурсів. Питання забезпечення надійної охорони та захисту комерційної таємниці стає ще важливішим внаслідок загострення конкурентної боротьби на ринках, яке може призвести до використання конфіденційних відомостей з метою нанесення шкоди інтересам підприємства та завдання матеріальних і моральних збитків. Сьогодні рівень успішної та ефективної діяльності кожної організації залежить від уміння компанії захистити свою конфіденційну інформацію від її неправомірного використання.

Зважаючи на відсутність в національному законодавстві єдиного спеціального закону про комерційну таємницю сьогодні не врегульованими залишається ряд питань. Серед них: порядок віднесення інформації до комерційної таємниці, підстави виникнення прав суб'єктів на комерційну таємницю, процедуру доступу до неї. Ці питання керуючись окремими положеннями Цивільного кодексу України (ЦК), Господарського кодексу України (ГК), Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» та іншими нормативними актами, в тому числі міжнародними вирішуються суб'єктами господарювання самостійно шляхом прийняття рішення про необхідність охорони інформації, що є комерційно цінною та вчинення необхідних дій для її охорони та захисту.

Поняття комерційної таємниці, яке міститься в Цивільному кодексі України, вказує на юридично значущі ознаки комерційної таємниці. Ознаками комерційної таємниці є:

- а) інформаційність комерційної таємниці (в тому розумінні, що комерційна таємниця - це інформація
- б) конфіденційність;
- в) комерційна цінність;
- г) є пов'язаною з підприємницькою діяльністю;
- д) об'єктивність її форми;
- е) є об'єктом захисту;
- є) зміст визначається власником.

Специфіка правового режиму комерційної таємниці в порівнянні з режимами інших об'єктів права інтелектуальної власності проявляється в тому, що можливість використання винаходів, корисних моделей, промислових зразків, комерційних (фірмових) найменувань, торговельних марок обумовлена наявністю юридичної монополії: охоронного документа (патенту, свідоцтва). Саме цей документ окреслює можливі межі «панування» господарюючого суб'єкта над об'єктом права інтелектуальної власності. Відносно ж комерційної таємниці об'єктивно не існує можливість видачі такого документа.

Переваги комерційної таємниці полягають у тому що;

- вона не пов'язана з і витратами на реєстрацію;
- її дія необмежена в часі;
- її охорона починає діяти негайно;

- для встановлення охорони не потрібно її розкриття або реєстрація у державному органі.

Водночас недоліки комерційної таємниці полягають у тому, що:

- якщо таємниця втілена в продукті, треті; особи можуть самостійно розкрити секретну: інформацію і використовувати її на законних підставах шляхом зворотного інжинірингу,

- якщо комерційна таємниця розкрита широкому загалові, охорона не надається;

- охорона надається виключно від неналежного одержання, використання або розкриття конфіденційної інформації;

- охорона комерційної таємниці є меншою, ніж охорона патентів;

- комерційна таємниця не забезпечує охорони від тих, хто самостійно приходить до аналогічної ідеї, що тримається в секреті.

Отже, специфічність комерційної таємниці полягає в тому, що вона не піддається офіційній реєстрації, опис, який складає, її сутність, має конфіденційний характер і надається із серйозними застереженнями. У ліцензійних договорах, як правило, зазначають порядок і умови передачі інформації, яка складає комерційну таємницю. Цим та іншими чинниками зумовлюється потреба в окремому правовому інституті захисту такої інформації, оскільки вона в сучасних умовах набуває дедалі більшої ціни як товар і характеризується значним попитом.

Вичерпного переліку заходів, прийняття яких забезпечує режим комерційної таємниці, в законодавстві немає. Ст. 505 ЦК України лише вказує на те, що інформація повинна бути предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності. Тому в системі захисту комерційної таємниці основними вважаються організаційно-правові гарантії, що встановлюються самим власником комерційної таємниці.

Можна виділити ряд заходів, що гарантують збереження комерційної таємниці, які мають загальний характер для всіх суб'єктів господарювання. Перш за все, до таких заходів слід віднести необхідність прийняття керівником господарюючого суб'єкта ряду локальних (організаційно-розпорядчих) актів, які встановлюють правовий режим комерційної таємниці. Це положення про організацію захисту комерційної таємниці, в якому передбачається порядок визначення відомостей, які підлягають захисту в якості комерційної таємниці, організацію правомірного доступу співробітників до відомостей, що становлять комерційну таємницю, порядок роботи з відомостями, що становлять комерційну таємницю, участь співробітників в захисті відомостей, що становлять комерційну таємницю.

Окремим наказом затверджується перелік відомостей, що становлять комерційну таємницю суб'єкта господарювання, а також перелік співробітників, допущених до відомостей що становлять комерційну таємницю.

Наступним заходом є охорона комерційної таємниці в трудових відносинах. Контрактними положеннями, які підприємство може включати до

трудових угод зі своїми працівниками з метою охорони своєї конфіденційної інформації є:

- положення про взаємні зобов'язання про нерозголошення, коли обидві сторони погоджуються не розголошувати конфіденційну інформацію, що підпадає під дію контракту.

- положення про відмову від конкуренції, відповідно до якого працівники не мають права провадити аналогічний вид діяльності або обіймати аналогічну посаду у конкурентів роботодавця і навіть відкривати власну справу, використовуючи для цього інформацію підприємства-роботодавця.

Можна виділити також гарантії, спрямовані на збереження комерційної таємниці в договірних правовідносинах, які в Україні мають форму застереження в договорі про збереження конфіденційності переданої інформації.

На нашу думку, крім юридичного супроводу, важливе значення для захисту комерційної таємниці має забезпечення лояльності працівників суб'єкта господарювання.

На думку зарубіжних фахівців, імовірність витоку відомостей, що становлять комерційну таємницю, при проведенні таких дій, як підкуп, шантаж, переманювання працівників фірми, впровадження своїх агентів, становить 43 %; отримання відомостей шляхом їхнього вивідування у співробітників – 24 %.

Саме тому організаційні й адміністративні заходи захисту конфіденційної інформації необхідно поєднувати з соціально-психологічними. Серед соціально-психологічних заходів можна виокремити два основні напрями. Це, по-перше, правильний добір і розстановка кадрів і, по-друге, матеріальне і моральне стимулювання. Вжиття відповідних заходів дасть змогу покращити продуктивність, закріпити кадри, зменшити їх плинність і завдяки цьому мінімізувати ризик розголошення комерційної таємниці.

Список використаної літератури

1. Андрощук Г. О. Захист комерційної таємниці: методика розслідування злочинів / Г. О. Андрощук // Інтелектуальна власність. – 2008. – № 7. – С. 21-33; № 10. – С. 22-31; № 11. – С. 21-33.
2. Попова Н. О. Поняття комерційної таємниці як об'єкта права інтелектуальної власності в законодавстві України / Н. О. Попова // Форум права. – 2014. – № 2. – С. 364–368 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2014_2_64.pdf
3. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. в редакції Закону від 13.01.2011р. № 2938-VI (2938-17) // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 313.
4. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435 // Офіц. вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461. (Зі змін. та допов.).
5. Чикін С., Черненко В. Комерційна таємниця як об'єкт управління на підприємстві: дії правового характеру / С. Чикін, В. Черненко // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. – № 5 (61). – С. 56-64.